

Muusikaleht

NR. 8—9
1991

ENKO

Eesti Noorte Keelpilliorkester
Estonian Junior String Orchestra
Estnisches Jugendstreichorchester

**SORRY,
ME OLEMĒ
OLEMAS!**

Mida teab lugeja sellisest kollektiivist nagu Eesti Noorte Keelpilliorkester?

Ilmselt mitte midagi, seetõttu peaksin alustama küsimusest KES?

Eesti Noorte Keelpilliorkester (edaspidi ENKO) sündis ideest luua kontserttegevusele orienteeritud noortekollektiiv sellisesse kohta „kultuuripartituuris“, mis kippus pikemat aega umbrohtu kasvama. Nähtavasti tundsid selletaolise kollektiivi vajadust ka need 40 mängijat, kellega olin arvestanud, sellega oli pandud alus edasiseks.

ENKO koondkontseptsiooni moodustavad järgmised printsiibid:

- 1) osavõtt tööst on täiesti vabatahtlik;
- 2) mängijatele pole seatud vanuslike ega hariduslikke piiranguid;
- 3) kuna tegutsetakse omaalgatuslikult, lahendatakse kõik küsimused orkestrisiselt (s.t. kultuuribürokraatiaga kooskõlastamata).

lk. 5

Eesti Noorte Viuldajate Ansambel

ühingu III kongress, Tallinn, 20.04.1991

ühingu III kongress, Tallinn, 20.04.1991

ühingu III kongress, Tallinn, 20.04.1991

MEMORIAM Tallinn, 20.04.1991

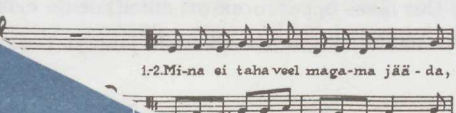
LIIKMETELE

1. Seminarid, kursused — 25—50% odavamalt
2. Nootide hinnad (ka noodid) — kummalgi poolelt

HEINO UNELAUL

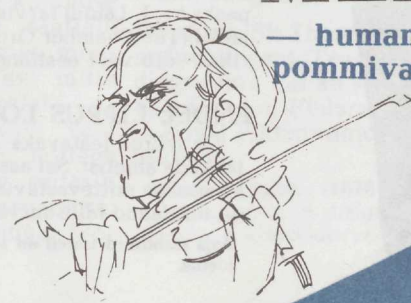
H. Jürisalu

JÜRISALU

MENUHIN

— humanist ja pommivalmistaja?

● 25. mail toimus Rootsi Muusika Päev — see omalaadne ja rootsi muusikakultuuri jaoks väga tänuväärne ettevõtmine tehti teoks nüüd juba 9. korda, ikka maikuu viimasel laupäeval. Uritust tähistati mahukalt Rootsis endas, kuid hoopiski laialdasemalt veel mujal maailmas. Nimelt saatis Rootsi Muusika Informatsioonikeskus muusikaorganisatsioonidele üle kogu maailma laialti teate Rootsi Muusika Päevast ning ühtlasi ankeedi, mida oodatakse juba täidetuna tagasi. Seal peaks olema ära näidatud, milliste ettevõtmiste ja üritustega päeva märgiti, olgu see siis ajakirjanduses, raadios, televisioonis, kontserdisaalides, näitustel ja mujalgi.

● Erakordselt palju reisib Pariisi nüüdismuusikaansambel „Ensemble InterContemporain”. Nende kunstiliseks juhiks on Pierre Boulez. Veebruaris, hoolimata Pärsia lahe sõjast, käisid nad ära esinemistel New Yorgi „Carnegie Hall'i” juubelisarjas. Veel mängiti Pariisi Châtelet' Teatris, järgmisel päeval juba Montbrisonis ning seejärel kohe kontsert Roomas. Üks näide ansambli kontserdikavast: Boulezi „Derive 1” ja „Derive 2”, „Memoriale” ning Webernit ja Schönbergi. Ansambliil on erakordselt tugev missioon avangardse muusika tutvustamiseks kogu maailmas. Selle aluseks on kindlasti tugev materiaalne toetus Prantsuse valitsuselt ja muidugi ka soliidne tehniline, vaimne ja kunstiline potentsiaal paljudest rahvustest muusikute näol.

● Mozarti-aasta „Figaro pulm” Brüsselis kujuneb ommoodi tähtlavastuseks peaosatäitjale José Van Dam'ile — kuulus belgia bass-bariton kavatses selle oma lauljakarjääri viimaseks Figaroks jätta. Eks näeb, kuidas selle lubadusega jääb — mõnigi kord on ooperisõpradel rõõm lavalt lahkuda lubanud mõne aja pärast uuesti kuulata. Nagu juhtus hiljaeagu hispaania soprani Victoria de los Angelesiga Viini kontserdipubliku jaoks.

● Pianistidel hakkavad tekki- ma oma festivalid. Näiteks toimus läinud suvel Lääne-Saksamaal Bad Wörishofenis juba teist korda Ivo Pogoreliči festival. Tänavu suvel saab aga alguse Andrés Schiffi korraldatud festival Austrias, idüllilises Mondsees. See toimub kohe pärast Salzburgi suvefestivali. Mondsee festivali keskseid esinejaid on muidugi Schiff ise, aga kutsutud on ka Peter Schreier ja Hollandi bass-bariton Robert Holl Schuberti- ja Janačeki- kavadega, oboekunstnik Heinz Hollinger, flötist Aurèle Nicolet, pianist Oleg Maisenberg ja mitmed teised. Festivalireklaamis (Austria päevaleht „Die Presse”) rõhutatakse, et „Mondsee muusikapäevad” saavad olema kahekordselt kõitvad sellepärast, et Gidon Kremeri korraldatud Lockenhausi festivali ju ei toimu.

● Maailma üheks paremaks keelpilliõpetajaks nimetatakse Zahhar Broni, Glinka-nimelise Novosibirski Konservatooriumi viiuliprofessorit. Suurt huvi tuntakse tema vastu Läänes: juba on ta suure koormusega õhivatud Saksamaal, Lübecki Kõrgema Muusikakooli külalisprofessorina. Londoni Kuninglik Muusikakadeemia on teda alates 1989. aasta novembrist kutsunud Londonisse, korraldamaks meistrkursusi. Ning alles äsja, märtsikuu teisel poolel oli Zahhar Bron koos Rigori Zisliniga professoriks rahvusvahelistel meistrkursustel ja kaastegev rahvusvahelistel muusikapäevadel Saksamaal Koblenzis. Siin olid näiteks klaveriprofessoriks Vitali Margulis, tšellokursuste õppejõuks Karine Georgjan, kes on samuti Läänes väga kõrgelt hinnatud armeenia muusik.

● Veel üks huvitav uudis Bernist! Uuest hooajast saab Berni Sümfooniaorkestri peadirigendiks Dmitri Kitajenko, kauaaegne Moskva Filharmoniaorkestri peadirigent. Kitajenko vahetab välja 72-aastase Peter Maagi, kes omal ajal on olnud Wilhelm Furtwängleri ja Ernest Ansermet' assistendiks ja on pidevalt juhatanud külalisdirigendina Milano „La Scalas”, New Yorgi „Metropolitan Opera's” ja Londoni Kuninglikus Ooperis.

● Kreeka pealinn Ateena on saanud moodsa lisa oma kuulsaatele antiikmonumentidele: uue kontserdimaja, mille sisseõnnistamise kontserdi andmise au sai endale ansambel „Moskva solistid” Juri Bašmeti juhatusel. Poliitiliste ja majanduslike raskuste tõttu kestis uue kontserdikeskuse ehitamine 35 aastat. Maja saab kasutada ka ooperi-, balleti- ja sõnateatri esitusteks. Ehitise fassaad meenutab Akropolisit ja klassikalisi tempelid. Suures saalis on 2000 kohta. Kogu keskuse betoonkarkass sai püsti juba 1976. aastal, kuid lõplikult koos kõigi akustiliste ja tehniliste seadmetega valmib maja tuleval aastal. Siis asub majja veel muusikamuseum, muusikakirjastus ja muusikauurimiskeskus.

● Üleliidulise Raadio Suur Sümfooniaorkester on oma peadirigendi Vladimir Fedossejevi juhatusel plaati mänginud leedu muusikaklassiku Čiurlionise teoseid — ja seda heliplaadifirmale „Harmonia Mundi” Prantsusmaal. Plaadil on sümfoonilised poemid „Mets” ja „Meri” ning Keelpillikvartett. Viimast esitab Vilniuse Kvartett. Tähelepanu äratav asjaolu, et prantsuse firma on heliplaadi välja andnud oma suursarjas „Nõukogude rahvaste muusikaklassika”. Plaati saadab leedu muusikateadlane, praeguse Leedu Vabariigi Ülemnõukogu esimehe Vytautas Landsbergise annotatsioon, mis kõneleb Čiurlionisest, kuid prantslaste suursarjast vaikib.

Ja teadmiseks mõigile — tänavu on Čiurlionise mälestusaasta — 10. aprillil möödus 80 aastat helilooja ja kunstniku surmast.

MOZART

● Ja midagi ka Mozartist! Jaapani kindlustuskompanii „Dai Ichi Mutual Life Insurance Company” pakkus end sponsoriks Salzburgis asuva „Mozarthus'i” muuseumi, arhiivi, videomaterjali jms. finantseerimisel. Kompanii esindaja sõnul on „silmas peetud muusikageeniuse populaarsust Kaug-Idas”. Salzburgile antava summa suurus on 40 miljonit austria šillingit ning see on mõeldud kasutamiseks „Mozarthus'i” tarbeks kuni 1995. aastani.

BALLETT

● Ameerika balleti festivalil Moskvas tegi 40-liikmelises trupis kaasa Leonid Kozlov, 1979. aastal piiri taha jäänud Suure Teatri solist. Nüüd esines ta Moskvas oma endise abikaasa ja partneriga — Valentina Kozlovaga. Leonid Kozlovi annet hinnatakse Ameerikas kõrgelt: ta on 1983. aastast „New York City Ballet'i” esitantsija.

LÄTIST

● Riias korraldatakse Wagnerisaalis üht väga huvitavat abonementi — „Kajasid Riia Saksa teatri aegadest”. Märtsikuu kesepaiku toimus seal järjekordne õhtu nimetus all „Ferenz Liszti külaliskava”, kus pianist Gatis Ulmanis ja sopran Lilija Greidane esitasid täpselt selle programmi, mille Liszt oli andnud oma külaliskontserdil Riia Saksa teatris 16. märtsil 1842. aastal. Ka meie võiksime teha midagi taolist, näiteks tuleva aasta märtsis. Nimelt saab siis täis 150 aastat kuulsa pianisti ja helilooja külalisesinemisest Tartus.

● 17. mail lõpetas Paul Mägi Mahleri 2. sümfooniaga edukalt oma esimese hooaja Läti Rahvusorkestri ees. Suvel on teda ja tema orkestrit ootamas mitmed gastrollid, sealhulgas Tallinnas. („Laulusildade” oratooriuminädalal esitatakse Verdi ja Sisaski loomingut.) Pole raske taibata, kuidas mõjus meie muusikakultuurile kutselise kammerorkestri moodustamise läbikukatamine olukorras, kus paljud muusikud sobivama töö otsingul järjest lahkuvad. Oleme vist väga rikkad.

EESTIST

● Nelipühi tähistati huvitavalt Vanalinna muusikamajas. Pühapäeva, 19. mai hommikul tõusti pea koos päikesega ja lauldi hoovil asuvas nn. Pillimajas (kuhu varsti plaanitakse ehitada väike kabel) tund aega Gregoriaani koraale.

● Õöl vastu 28.V murti sisse Kooriühingu Talituse (Tõnismägi 8). Suurest austusest koorimuusika

vastu polnud huvireisil olnud tundmatu arvatavalt midagi kaasa võtnud! Hommikupäike tervitas endistviisi ka 3 T. Ojaveski laul olnud videokassetti.

INDREK LAUL MEHETEGUSID TEGEMAS

Nimetatud noorherra on õppepoolest edukas nii õpingutes kui muuski. Hiljuti sooritas ta näiteks eksamid uues õppeprogrammis osalemiseks (Master of Music). Teise ettevõtmisena võiks mainida kontserdi organiseerimist Läti ja Leedu veristes sündmustes kannatanute toetuseks. Ja energiat peaks hr. I. Laulul tarvis olema ka äsja tema initsiatiivil asutatud Juillard'i õppurite kammerorkestri jaoks (The Chamber Orchestra of Juillard), mille presidendiks ta ka kohe kinnitati. Nii et — Ameerikas võib veel eestlane ameeriklastele „Ameerikat avastada”.

ENDEL LIPPUS LOOVUTAB OMA KABINETI

On tehtud teatavaks Tallinna Konservatooriumi praeguse õppeprorektori hr. Endel Lippuse soov lahkuda ametist. Sel aastal 65-seks saava EL sellist otsust on ametlikult motiveeritud vanuse ja töökoormuse mittevastavusega. Kurjad keeled teavad aga kinnitada, et EL alalhoidlik positsioon oli tekitanud talle surveid mujaltki. Uus mees õppeprorektori ametikohale määratakse 31. mail k.a.

Äsja saabunud teateil on selleks Peep Lassmann, endine klaverikateedri juhataja. Tema poolel oli ka rektoraadi toetus.

E. Lippus

KLAVERISAATJA:

INIMENE

VÕI

KOERANÄSS?

Algus „Scripta Musicalia's

nr. 16. 1990. a.

Peatükke ja katkendeid

GERALD MOORE'i

raamatust

„KOLAN MA LIIG VALJULT?“

kubisesid uutest märkidest. Kontserdil alustasin rahuliku enesesusaldusega laulu mängimist, kuid mida enam lähenesin duubel-dieeside ja duubelbemollide tumedale metsale, muutusin närviliseks. Jaa, ma kaotasin end tõeliselt. Raiusin endale teed läbi tihniku ning mässisin end sisse. Kui lõpuks hingetuna päeva valguse kätte välja jõudsin, avastasin oma hirmu, et mängin nüüd saadet mitte enam toon madalamal, vaid toon kõrgemal kui originaalhelistik. See murdis mu kolleegi täielikult, sest nüüd pidi ta kõrge As asemel, mille ta oli juba maha kaubelnud, hoopis kõrge B laulma. Veel täna valdab mind raske süütunne, kui mõtlen tema peast välja tungida tahtvaile silmadele, pingutusest paisunud kaelale ning sellele hirsale kahinale, mis tal välja tuli, kui ta hüppas nagu kala veest välja oma noodi järele, mis absoluutselt ei kuulunud tema võimete piiridesse.

See oli ühe ilusa sõpruse lõpp. Järkjärguline absoluutse kuulmise kadumine oli mulle kui saatjale kasuks, sest transponeerimine muutis sealäbi ohutumaks. Kasu mitte ainult minule — ka lauljatele!

Selles peatükis puudutasin vaid paari huvitavat probleemi, millega saatjal tuleb tegelda ning esitasin loomulikult puhtisikliku arvamuse. Mitte igauks ei nõustu minuga. Mõ-

On tõestisündinud lugu, et üks viiuldaja, kes koos Brahmsiga pidi mängima Kreutzeri sonaati, leides klaveri pool tooni madalamas häälestuses olevat, palus seetõttu Brahmsi kogu teos pool tooni üles transponeerida, sest ta ei soovinud oma pilli pool tooni madalamale häälestada. Tõsiasi, et Brahms selle imeteoga hakkama sai, näitab, milline muusikagigant ta oli, kuid siiski küsib minus üks väike hääleke vaikselt: „Kas ta mängis **kõiki** noote?“ Kui ta seda tegi, oli see füüsilise võimekuse ime, mis lubas tal oma sõrmi ja käsi ilma ettevalmistuseta uueks tonaalsuseks vajalikku muudetud sõrmestusse ning käeasetusse üle viia. Mõnigi hea muusik, kes Beethoveni sonaati lehest loeb nagu ajalehte, võib teost peas As või Ais-duuri transponeerida, kuid seda neis ebatavaliselt helistikes **mängida** tekitab talle suuri raskusi, sest noodid ei asu tal enam sõrmedes.

Schuberti „Armusõnum“ on originaalis G-duuris, kõrge hääle jaoks kirjutatud. Selles helistikus võib saatja ojakest õrnalt ja armsalt vüliseda lasta, sõrmed langevad sõnasõnalt ise õigele kohale. Ent ka madalamad hääled tahavad seda võlvat laulu meelsasti laulda, seepärast on ta ka madalamates helistikes välja antud, näiteks Es-duuris. Asjaolu, et ta on selles tonaalsuses trükitud, ei aita pianisti kuigi palju — ta on ise suuteline seda igasse tonaalsusse transponeerima. Tema jaoks on oluline, et käed nüüd enam iseendast õigele kohale ei lange — saate mängimine on tehniliselt raskeks muutunud. Loomulikult suudab saatja helisid kuidagi välja tuua, kuid kas võib ta neid nii õrnalt ja vaikselt vüliseda lasta kui originaalhelistikus? Saadet, mida ta varem suutis kergesti mängida, tuleb nüüd uuesti harjutada ning teise sõrmestusega varustada. Siiski ei aima kuulajad neid raskusi; nad märkavad vaid, et mingil arusaamatul põhjusel on ojake muutunud koseks, mis murisedes ja kohisedes üle kaljude tormab.

Noormehena olin õnnistatud nn. „absoluutse kuulmisega“, kuid see oli transponeerimise juures pigem takistuseks kui kasuks. Mängida mõnd pala B-duuris ajal kui mu silmad seda C-duuris trükituna nägid, ajas mu kõrvad ja aju segamini; tahtmatult rändasid sõrmed neile toonidele tagasi, mida sisemine kuulmine tajus, ühesõnaga trükitud nootidele, mida enda ees nägin.

Ajal, mil mul oli absoluutne kuulmine, palus kord üks laulja, kellega ma sageli koos musitseerisin, üht laulu tooni võrra madalamale, nimelt As-duurist Ges-duuri transponeerida. Kõrge As laulu lõpus tegi lauljale hirmu. Üritasin transponeerida, kuna kontserdi alguseni oli mu käsutuses veel mõni tund. Mingeid erilisi muutusi polnud vaja ette võtta, välja arvatud üks passaaž laulu keskel; seda oli umbkaudu tosin takti koos eba-meeldivate moduleerimistega, mis

nele saatjale tundub meetod, millega lähened „Rändaja öölaulule“, muusikapalale, mida laps mängida suudaks, äärmise liialdusena. Üksikud lauljad (vanast koolist!) lükkavad tõenäoliselt järelestusega tagasi mõtte, et saatja toon nende omaga kõlamahult võrdne peab olema; mõningad tšellistid hakkavad kinnitama, et pianist ei suuda kunagi küllalt vaikselt mängida. Kuidas sellega ka poleks — olgu ta hea või halb — olen ma ise alati püüdnud täita seda, mida siin jutlustan.

PSÜHHOLOOGILINE SÕJAPIDAMINE

Ühes raadiointervjuus selgitasid Madame Maria Callas⁴⁰ ja Sir Thomas Beecham⁴¹, et kunstnik, kes oma publiku ees seisab, peab olema seemiselt veendunud, et seda, mida ta praegu tegema hakkab, paremini suudab kui ükski teine maailmas.

See läheb liiga kaugele. Olen kindel, et Pablo Casals⁴² ei ütle endale: ma leian enda olevat ainulaadse; ta palvetab alandlikult, et suuta olla esitatava muusika vääriline. Inimene, kes astub lavale veendumusega, et pole kedagi, kes temavääriline oleks, pole tõeline kunstnik, vaid täispuhutud eesel.

Väljend „primadonna“, sõna-sõnalt „esimene daam“ (ühes ooperitruupis), on kahjuks falsifitseeritud ning sellesse tuleb suhtuda ülekantud tähenduses; see kehtib mõlema soo esindajate suhtes, kes endast väga heal arvamusel olles end teistest paremaks peavad. Need on olendid, kes on diletantidele tuntud kui „temperamendikad“ — jällegi üks sageli kuritarvitatav väljend.

Igal kunstnikul on kirge, poeesiat, tuld, õrnust — ühe sõnaga „temperamenti“ erineval määral, kuid kui mulle hardalt kõrva sosistatakse, et X on väga „temperamendikas“, siis tean selgelt, mida see mõtetu märkus tähendab. Võib kindlalt eeldada, et see oletus käib laulja kohta ning ei eksita, kui arvatakse, et üheksal juhul kümnest on tegemist naisterahvaga.

Reeglipäraselt on selliste temperamentsete olenditega raske läbi saada, kuna nad on väga tujukad inimesed. Nagu nende elul, nii ka nende muusikal puudub põhiritum ning muuseas on nad halvad muusikud. Võib-olla on nende eripära aluseks alaväärsuskompleks.

Callas, Maria (1923–1977) kreeka päritolu itaalia sopran. Oma aja ooperistaar nr. 1, laulnud kõikidel tuntud ooperilavadel, peamiselt Milaanos ja Roomas. Hiljem tegutses laulopedagoogina USA-s

Beecham, Sir Thomas (1879–1961) inglise dirigent. Tegutsenud nii ooperidirigendina kui ka sümfooniaorkestriga. London Philharmonic Orchestra ja Royal Philharmonic Orchestra asutaja.

Casals, Pablo (1876–1973), hispaania tšellokunstnik ja dirigent. Teda peetakse kaasaja silmapaistvaimaks tšellistik.

(Järgneb)

ALBUM: 6 „Unelaul“ H. Jürisalu J. Saar

Väärib märkimist ka hr. Jürisalu teine helind, mis samuti kõlas paljudes kodudes läbi aastakümnete, pea viimase ajani välja — tema tehtud oli endine „Päevakaja“ algus- ja lõpusignatuur.

Rahulikult ja vaikselt

1:2. Mi-na ei taha veel maga-ma jää - da,
tänav ei maga ka veel. — Kiisu käib õues, tuul

vu-hi-seb möö-da, taevas ei maga ka veel. —
1. E - ma on koo-gis ja as-keel-dab al - les,
2. Väi - ke - sed lap - sed kõik ma-ga - vad ju - ba,
ei taha ui-nu-da veel. — Autod ei maga ja
mi-na-gi magama jään. — He-ad ööd, autod, tuul,
hüü-a-vad mulle tuu-tuut, tuu-tuut! ak-na alt teelt.
kii-su ja tu-ba, u - nes teid, unes teid kindlasti näen.

NEIL PÄEVIL 70 AASTAT TAGASI.

2. mail 1921 oli koos „Estonia“ Muusikaosakonna erakorraline peakoosolek. Arutati eelseisvat tegevuskava. Võeti nõuks anda veel sel aastal 3 suuremat kontserti, neist esimene septembrikuul (näituse ajal), mis pidi koosnema ainult eesti heliloojate teostest. Korrata taheti J. Haydni oratooriumi „Aastaajad“ ja novembris anda veel üks eesti heliloomingu õhtu koos orkestri ja solistidega. Hooaja teise poole plaani kinnitati oratooriumid „J. d'Arc“ ja „Messias“.

6. mail oli koos „Estonia“ seltsi erakorraline koosolek. Eelarve oli lõhki. Elukalliduse tõusuga olid palgad tõusnud rohkem kui 70% ja see tekitas raskusi orkestri palkamisel. Pealegi olid kohvikud ja kabareed rikkamad, maksid rohkem ja konkureerisid tõsiselt paremate pillimeeste palkamisel. Puudjäägi vähendamiseks pikendas „Estonia“ oma sügistalvist hooaega nädala võrra, pannes mängu oma menukamad tükid: „Silva“, „Ring ümber armastuse“, „1001 ööd“, „Geiša“ ja „Orfeus allilmas“. Teatribüroo lõpetas oma sellekohase pöördumise aga kurva märkusega: „Juhime ühtlasi publikumi tähelepanu sellele, et see lõpunädal annab võimalust viimast korda näha „Estonia“ laval operetti, sest nähtavasti ei ole teatril võimalik tulevaseks hooajaks muusika jõududega, nimelt orkestriga palga suhtes rahuldavat ja võimalikku kokkulepet saada“.

Hooaeg lõpetati 29. mail kontsertetendusega, kus kõlasid avamäng ooperist „Nõidkütt“, üksikud numbrid „Faustist“, „Nõidkütist“, operetti-

dest „Mustlase armastus“, „Silva“, „Orfeus allilmas“, „Linnukaupleja“, „1001 ööd“ ja „Lõbus talupoeg“, liiks draamakatkendid. Kuigi muusikalavastuste saatust rippus õhus, tehti siiski plaane tulevikuks. Loodeti jätkata „Faustiga“ ning lisaks lavale tuua „Sevilla habemeajaja“ ja „Talupoja au“.

„Vanemuise“ teatrihooaeg lõppes ametlikult juba aprillikuu viimase päevaga. Et aga suvemuusika alguse ni oli veel aega, otsustati etendusi jätkata ja nii sai hooaja tegelikuks lõpuks 12. mai. Sel päeval etendati Juhan Simmi operetti „Kooparüütel“. 14. mail aga algasid Tartus aia-kontserdid. Esimesel konserdil, mis ühtlasi oli aia avamine, maksid pääsetähed 50 mrk., hiljem kavatseti korraldada ka odavaid rahvakontserte hinnaga 15 mrk. Publiku kasvatamiseks otsustati üliõpilastele ja õpilastele müüa pileteid 10 mrk. hinnalandumega. Aed oli ilutuledes.

Tallinnas äratas tähelepanu sümfooniakontsert, mis anti Otto Hermannit toetuseks. See kunagi nii teenekas muusikamees, „Estonia“ sümfooniakontsertide alustaja, oli vaimuhaigena oma elatanud ema hoole all ja elas viletsuses. Kontserdil esitati Schuberti „Lõpetamata sümfoonia“ ning muidugi O. Hermannit enda teoseid. Kaastegevad olid soliidset muusikajõud: Ludmilla Hellat-Lemba, Mathilde Lüdige-Sinkel, Alfred Pappmehl ja Agathe Hermann. Orkestrit juhatas Mihkel Lüdige.

Koorimuusika sõbrad said maikuus 70 aastat tagasi mitmel puhul Soome laulu nautida. Soome üliõpilaskonna laulukoori koostert 4. mail „Estonia“ kontserdisaalis läks hiilgavalt korda. Saal oli peaaegu viimase platsini välja müüdnud ja ettekanded võeti tormi-

liste kiiduavaldustega vastu. Dirigent mag. Klemetti valiti aga Tallinna Meestelaulu Seltsi auliikmeks.

Väga soojalt võeti vastu ka teine külaliskoor „Laulu Miehet“ V. Rautavaara juhatusel. Ettekanded olid head ja publik vaimustatud.

Tallinna Saksa meeskoorid käisid aga Helsingis. „Revaler Verein für Männergesang“ ja „Revaler Liedertafel“ Konstantin Törnpu juhatusel olid aga reisiks õnetu aja valinud. Pühadejärgsest ajast tingitult tuli ülikooli aulasse vaid vähe rahvast, kuigi laulud võeti tormiliselt vastu. Eestlastest Tallinna Meestelaulu Seltsi koori sõit Riiga läks aga kenasti korda. Eesmärk oli tutvustada eesti laulu ja sõlmida sõprussidemeid Läti muusikaringkondadega ja see eesmärk ka saavutati. Riia suurem kontserdisaal oli välja müüdnud ja laulud võeti ülisoojalt vastu. Juhatas K. Törnpu. Kontserdil viibisid ka Läti riigitegelased, rohkesti oli tervitusi ja nagu „Tallinna Teataja“ kirjutab, olnud lõpp „otse meelevaldusline“. Koorile oli korraldatud pidusöök Läti haridusministri juures.

Prl. Sigrid Hörshelmann, kes koos meie saksa kooridega Helsingis käis, andis 3. mail Tallinnas Mustapeade saalis sooloõhtu. Prl. Hörshelmann oli veatu tehnika ja anne oma seesmisi tundeid väljendada. Bachi f-moll prelüüd ja fuuga olid küll pisut närvilised, kuid Chopin, Schumann jt. autorid kõlasid täpselt nii nagu tarvis. Kuid mis eriti sellel kontserdil tähelepanu äratas — prl. Hörshelmann oma kontserdi teises pooles improviseeris etteantud teemadel. Teemad pidid aga olema võetud R. Wagneri loomingust.

Mati Märtin

Sellega peaks lugeja olema viidud kurssi, kellega on tegemist. Järgnevalt püüaksin lühidalt selgitada, kuidas töötatakse taolises kollektiivis ning peatuksin ka mõningatel probleemidel.

Kuna ENKO on vabariiklik kollektiiv, kasutatakse kava sisetöötamisel ammu läbiproovitud seminarmetodit, mis antud juhtumil tähendab eelkõige suurt individuaalset tööd (loomulikult pole välistatud konsultatsioonid erialaõppejõu juures või mujal). Kava peaks saama esitusküpsiks 3–4 proovinädalaga, see teeb välja 2–3 kontserti aastas.

Repertuaar on otsitud arvesse võttes publiku maitselisi erinevusi, silmas on peetud ka mängijatele mitmesuguste kogemuste (kammerorkester, solisti saatmine, erinevad ajastud) andmise vajadust. Kava raskusaste kõigub mängijate arvamuse kohaselt „metsikult raske“ ja „muusikalise surmanuhtluse“ vahel, sellest hoolimata ei peeta tööd üle jõu käivaks. Asjatundjale peaksid midagi ütleva sellised teosed nagu Griegi Süit Holbergi aegadest (kavas debüütkontserdil) või Britteni Lihtne sümfoonia (plaanis järgmisel hooajal). Võib-olla tembeldatakse minu ütlus „kuskil“ häbematuks, ent... kui kahetsusväärset palju olen pidanud kuulma pedagoogilist prohmakat à la „seda asja me ära ei mängi“ (meie=orkestrijuh, pedagoog jne.). Loobudes mõningate isikute halvast harjumusest iseennast meietada, tuletaksin meelde, et teinekord on kasulik õpilaselt küsida, mille vastu ta huvi tunneb. Vastupidi laialt levinud eksiarvamusele on ka õpilasel ajud.

Ei saa mööda minna vist juba globaalsest probleemist koondnimetusega materiaalne baas... Kui ütleksin, et see on kehv, näitaksin asja liiga roosiliselt. Aga otsustage: rahaline seis 00.00, sponsoreid ei ole ega tule, proovinädalate ajal elavad mängijad oma (vabandust, vanemate) rahakoti peal. Lisaks muud pisiasjad. Sellised probleemid ei paista kedagi halliks ajavat, pillimehed on hoopis soovitanud minul vähem viriseda.

Äsja valetasin, et sponsoreid pole. Siiski:

Ida-Helsinki Muusikainstituut — võimaldas mulle noodikogust paljundada kõik orkestriteosed, mis mind huvitasid (umbes 4 hooaja repertuaar);

ERSO inspektor Rein Mälksoo ja „Eesti Kontsert“ — prooviruumide organiseerimine.

Niisiis on ots lahti tehtud ja loodevastasti ei jää esimesed abistajad viimasteks. Ei pea ju see toetus seisnema kotitäies väärtusetes rublades.

Sellele jutule tõmbaksin nüüd joo-ne alla. Teema, mida lahkan järgnevalt, peaks tooma ammendava vastuse neile, kes ENKO-s näevad Noorte Viiuldajate Ansambli (uuesti) leitudamist.

Kui lugeja on käesolevat kirjatükki viitsinud lugeda siamaani ning on juhtumisi lehitsenud ka „Scripta Musicaliat“ nr. 11/12 eelmisest aastast, ei saa ta arvata vasti mitte mildestki aru. Noorte Viiuldajate An-

sambli (edaspidi NVA) inspektorist on saanud ENKO kunstiline juht, NVA-st pole midagi kuulda. Mis on siis tegelikult juhtunud?

Väljendades väga viisakalt ei pidavat kaks kõva kivi head jahu jahvatama. Mingem konkreetsemaks. Ehkki läbi lilled (ei tahtnud ma pahandusi „SM“-le), olin vastuses ajakirja korrespondendile avaldanud oma rahulolematust järgmiste asjaoludega:

- 1) NVA-s ei toimu mitte mängija loomingulise aktiivsuse tõus vaid selle mahasurumine;
- 2) mängitav repertuaar on oma kunstiliselt väärtuselt allpool iga-sugust kriitikat. Faktil, et see on piiratud ja käib mööda umbes 4-aastast ringi, pikemalt ei peatuks;
- 3) mängijatega käiakse ümber nagu eatu-sootu-mõistusega massiga ning reeglina anonüümselt. (Tuletagem meelde — Julius Caesar olla nimepidi tundnud kõiki oma tuhandeid leegionäre!);
- 4) NVA pedagoogiline kontseptsioon pärineb sügavaimast stagna-

SORRY, ME OLEME OLEMAS!

Noor kontrabassivirtuoos L. Pikksaar M. Põdra juures konsulteerimas.

ajast. Muutusi seal pole olnud ega tule niikaua, kuni juhtkond näeb NVA-s vaid vahendit enesele loorberipärgade kaelariputamiseks;

- 5) on unustatud elementaarne komponent NVA-s — mängijad. Ma ei mäleta oma 10-aastase mängijastaazi juures ühtki juhust, kus see või teine küsimus oleks lahendatud koos mängijatega. Samuti ei tule meelde, et oleks elementaar-seimatki huvi tuntud selle vastu, mis on kellelgi südamel;
- 6) NVA kokkutulekutest on kujunenud pioneerilaagrite paroodiad. Tööaeg on asendatud aja surnukslõõmisega (ainult pill lõua all), puhkeajaga seevastu on täis topitud enamjaolt võrdlemisi nürisid üritusi — et aga jumala pärast mingi ühistegevus leiduks! Nagu seda ühistegevust ei suudetaks leida allpoolt. Seda ka nüüd, kui ajad on muutunud!
- 7) nii neil kui muudel põhjustel on NVA-st lahkunud ridamisi tugevatasemelisi muusikakoole, eriti aktiivselt viimaste aastate jook-

sul. See aga ei pane NVA juhtkonda põrmugi enesekriitilisemalt oma töösse suhtuma. Ilmselt on nad langenud eneseimetluse sügavamaisse staadiumi;

- 8) ülaltoodud asjaoludest tuleneb piisavalt loogiline järeldus: praegusel kujul on NVA end ammen-danud.

Niisugusest järeldusest kerkis probleem, kuidas minna edasi. Eriti sellisel raskel juhtumil, kui kollektiivi juht lähtub põhimõttest „shut up“ (ingl. k. pea lõua) ja kõikide tasandite koosolekud asja arutamiseks on kujunenud ühe inimese sõnavahuks. Hoidku taevast, kui keegi julgeb midagi vastu vaielda! See-pärast otsustasin (ainuisikuliselt) pista pea tulle ning teha minu hoole alla usaldatud NVA 1990. a. suvisel kokkutulekul 180-kraadise pöörde. Arvestasin võimalustega:

- 1) pillimehed ei reageeri sellele kuidagi, neile on ükskõik, kuidas nendega käitatakse. Järelikult pole mingitel reformidel mõtet. Sellisel juhul oleksin tunnistanud oma väidete ekslikkust ja tagasi astunud;
- 2) muutustega tullakse kaasa. See näitab, et minu väited on paika pidanud ja seega peaks NVA juhtkond kas nõustuma minu poolt pakutavaga või erru minema;
- 3) kõige tõenäolisem — NVA läheb pooleks vastavalt igaihe individuaalsetele tõekspidamistele.

Siinkohal jätkaksin kirjeldamata mõningaid emotsionaalsemat laadi episoodid kokkutulekust, ütlen vaid, et stsenaarium vastas „SM“-s kirjeldatule 99-protsendilisel. Mõistagi ei jätanud lüüasaanud pool asja niisama. Et ma pole siamaani saanud kuulda oma vallandamise paragrahvi, võin ainult oletada, et kiiremas korras organiseeriti paar suulist ja üks kirjalik kaebus, seejärel paar tööle mitte-ilmumist, korralik „sahin“. Ja oligi paturegister piisavalt suur! Pole inimest — pole ka probleeme!

Minu poolt arvestatud võimalustest ei läinud täide ükski. Osa NVA-t moodustas ENKO. Ülejäänud mängijate suhtes on NVA juhtkond käitunud otse kuritegelikult. Kõik tundemärgid lubavad oletada, et NVA-d enam kokku ei kutsuta. Küsimus: mitmendat korda on mängijatest mööda mindud?

Nüüd peaks selge olema, miks tekkis ENKO.

Selles segases seisus paneksingi punkti.

Lubadusega juttu kunagi hiljem jätkata

Mati Põdra,

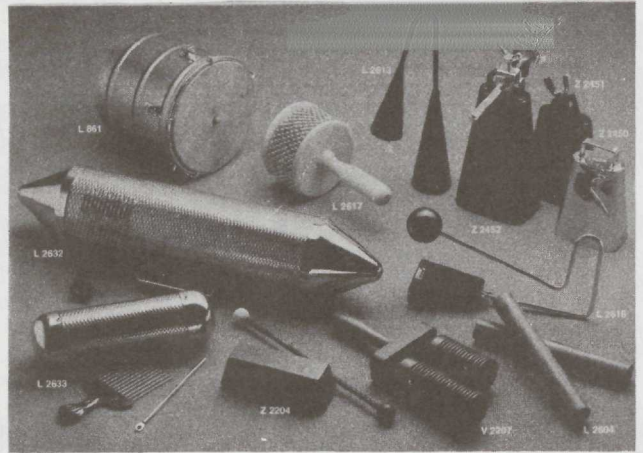
Eesti Noorte Keelpilliorkestri kunstiline juht.

Veerud on avatud ka teisitimõttelejatele.

- 1895 — C. Orff sündis Münchenis ohvitseri perekonnas. Ema oli pianist, isa ohvitser;
- 1898 — C. Orffi esimesed katsed klaverimängu ja lihakloppimise haamriga;
- 1905 — 10-aastase C. Orffi esimesed nukuteatrikogemused;
- 1924 — Günther-kooli rajamine Münchenisse. Rajajad: Dorothee Günther ja Carl Orff, kultuurilembene abielupaar;
- 1925 — Günther-kooli tuleb Maja Lex. Günther-kooli tolleaegne varustus: 1 kellamäng ja rida värvi- ja rütmiinstrumente (trummid, hiina tom-tomid, puust kõlakarbid, kastanjetid, trianglid, simblid, tamtamid);
- 1926 — Günther-kooli tuleb G. Keetman. Rootsist saadetakse C. Orffile aafrika ksülofon. Tellitakse esimesed plokkflöödid. Muretsetakse „kaffer“-klaver;
- 1928 — K. Mändler ehitab „kaffer“-klaveri eeskujul põhjal vastavast ksülofonid: esiteks alt-, siis sopran- ja tenorksülofoni;
- 1930 — Kooli tantsurühma esimesed avalikud kodu- ja välismaised esinemised (koreograafia — Maja Lex, dirigent ja helilooja — Gunild Keetman);
- 1931—1935 — Avaldatakse esimesed väljaanded: Carl Orff—„Schulwerk“, „Elementaar-Muusika“. Autoriteks — Orff, Keetman ja H. Beegese. Need väljaanded sisaldavad noodikirja plokkflöödile, timpanitele, ksülofonile ja ringtrummile.
- 1932 — Esimesed kontaktid E. Preussneri ja L. Kestenberga uue muusikakoolitusprogrammi loomiseks Berliini koolides;
- 1933 — Berliinis asutatakse Günther-kooli haruosakond. L. Kestenberg emigreerub ja muusikasvatuseprogrammi külmutatakse kinni;
- 1934 — Osalemine „Olümpia-noorsoo“ pidustustel, mis organiseeritakse XI Olümpiamängude puhul Berliinis;
- 1937 — „Carmina Burana“ esietendus;
- 1944 — Günther-kooli sulgemine;
- 1945 — Pommitamine hävitab Günther-kooli arhiivi, instrumentid ja kostüümid;
- 1948 — Baieri raadios algab „Schulwerk'i“ saatesari;
- 1949 — Mozarteumi Muusikakõrgkoolis Austrias algavad Schulwerki kursused, õpetajaks G. Keetman;
- 1950—53 — Avaldatakse „Muusika lastele“;
- 1953 — „Schulwerk'i“ demonstratsioon Muusikaakadeemiate juhendajatele rahvusvahelisel kohtumisel Mozarteumi Muusikakõrgkoolis. Algab „Schulwerk'i“ levik maailmas;
- 1954 — Esimene film „Schulwerk'ist“ lastele;
- 1956—61 — „Muusika lastele“ I—V tõlgitakse esimest korda inglise keelde. Toimetajateks kanadalased D. Hall ja A. Walter. Väljaanne tehakse Carl Orffi palvel ja see sisaldab osa muusikast, mis trükiti esmakordselt saksa-keelses versioonis 1950. a. Doreen Halli toimetatud kogumik sisaldab ka kanadalastele kohandatud materjale;
- 1956—57 — Esimesed plaadistused „Schulwerk'ist“ saksa ja inglise keeles;
- 1957—58 — TV-s algavad „Schulwerk'i“ saated. Toimetajad: Gunild Keetman ja Godela Orff;
- 1958 — G. Keetmani õpetusesinemised ja meetodi tutvustus külaliskursustel Belgias, Šveitsis, Itaalias;
- 1961 — Asutatakse Orff—„Schulwerk'i“ seminar ja informatsioonikeskus Salzburgis Austrias. Nüüd tunneme seda kui Orff-Instituuti, mis töötab Mozarteumi Muusikakõrgkooli raames eraldi;
- 1962 — Esimene Orff-kursus Põhja-Ameerikas. Õpetajaiks: C. Orff ja G. Keetman. Kursus organiseeritakse „Algmuusika õpetuse“ nime all

- Toronto koolides. Järgnevad neljanädalased loengud ja ringreisid Jaapanis;
- 1963 — Plaadistatakse „Jõulujutt“. Avatakse Orff-Instituudi uus hoone;
- 1963—75 — Plaadistatakse „Muusika poeetika“;
- 1964 — Filmitakse „Jõulujutt“;
- 1966 — Orff-Instituudis korraldatakse esimene ingliskeelne kursus;
- 1967 — Esimene rahvusvaheline Orff-Schulwerk. Sümpoosion korraldatakse Bellfloweris Californias;
- 1968 — Asutatakse Ameerika Orff—Schulwerk'i Assotsiatsioon (AOSA);
- 1969 — Esimene AOSA rahvusvaheline konverents Indiana osariigis USA-s;
- 1970 — Laiendatakse Orff-Instituuti;
- 1975 — Sümpoosion Orff-Instituudis;
- 1977—82 — Ameerikas valmistatakse Orff—„Schulwerki“ trükkimiseks. Antakse välja 3-osaline sena.
- 1982 — Jätkub ORFF-süsteemi levik maailmas. Seatakse sisse mitmed statsionaarsed kursused.
- 1982 — sureb Carl Orff;

Nagu Orffi surmaga ei lõppenud tema õpetuse üldine levik maailmas, nii ei tohi sama juhtuda H. Jürisalu lahkumise tõttu tekkinud tühimikuga meil Eestimaal. Loodetavasti pole see vaid tühi fraas.

ORFF — INSTRUMENTAARIUM

L 861 kuika	L 2604 puust kõlapulgad (mehiko mudel)
L 2632 torpeedo, kraaprauaga	L 2116 vibra-slap
L 26333 multi kviiro	L 2450/51 lehmakellad
L 2204 puuplokk (wood block)	L 2613 agago-kellad
L 2207 puust agago	L 2617 aafrika Kabasa

ORFF — SCHULWERK ON mitmete kunstide, põhiliselt muusika ja koreograafia (tantsu) sünteesiga loodud õpetusviis, milles

1. On välja arendatud terviklik kooliinstrumentarium, mille abil saavad musitseerida kõik lapsed, mitte ainult tippanded. Tähtis on ka eelneva ettevalmistuse väga väike osakaal võrreldes traditsiooniliste instrumentidega (viiul, tšello, isegi puhkpillid). On juhuseid, kus ORFF-instrumentariumiga proovinu õpib pärast ka enne raskena tundunud instrumente hõlpsamini käsitlema.

2. On teadlikult võetud kasutusele kõnes ja sõnarütmikas peituvad võimalused.

Rütmi, meetrumi, rõhkude ja ajaühikute õpetamine on niisiis võimalik sõnarütmi, nimemängude, vemmälvärsside, luuletuste, küsimus-vastus-mängude jms. abil.

3. Julgustatakse just ise looma ja omatoodud ka teistele esitama.

4. Avaneb uus suhe musitseerimise ja koreograafia (tantsimise) vahel, eesmärgiks tasakaalustatud süntees. Ning seeläbi on võimalik ka paremini kinnistada omandatavat.

5. Tuuakse väga erinevaid eeskujusid laulmise, mängimise ja tantsimise võimalikult isikupäraseks arenguks. Niisiis eeskujusid, mitte malka!

Eesti Muusikaõpetajate Liidu loomise idee ei tekkinud üleüldises liitude ja ühingute asutamise buumis. See küpses aastaid ning teostus 13. oktoobril 1990. a., kui Tallinna 21. Keskkooli tulid kokku õpetajad, kelle süda valutas koolimuusika edasise saatuse pärast. Oli saanud aeg, kus kõige teravamalt andis tunda koolimuusika korüfee Heino Kaljuste puudumine...

EMÖL on seadnud tegevuse peaaegu-andeks koolimuusika probleemide teadvustamise ning neile lahenduste leidmise koostöös Eesti Haridusministeeriumi, Eesti Hariduse Arenduskeskuse, Eesti Kooriühingu jt. instantside ning organisatsioonidega; selle kõrval aga ka seminaride, konkursside korraldamise Eestis, stažeerimise ning täiendusõppe organi-

seerimise välismaal. Praeguses olukorras peame väga oluliseks muusikaõpetajatele sotsiaalse kaitse tagamist, s.t. võitlust tundide normaalkoormuse vähendamise eest, vene õppekeele koolide muusikaõpetuse probleemide lahendamist, aga ka küsimusi, mis seotud lasteadeade muusikalise kasvatuses. Oleme kursis ning nõuandja rollis Haridusministeeriumile küsimustes, mis puudutavad koolinoorte laulupidu.

Aastaid on koolimuusika hellaks kohaks olnud instrumentaalmuusika. Esimeste võimalike lahenduste leidmiseks asutati EMÖL ning kultuurifirma "Frates" eestvõtmisel 1991. a. veebruaris Eesti Orff-keskus, kus muusikainstrumentide suurt puudust arvestades on esikohal meetodika-ideoloogia omandamise kõr-

val pillide tootmise organiseerimine Eestis.

Oluliseks peame kontakte ning kursiolekut maailma koolimuusikaga. Käesolevast aastast on EMÖL ka ISME (International Society for Music Education) liige, sidemed on loodud kõigi Skandinaavia, aga ka paljude teiste riikide muusikaõpetajate liitudega.

Ajavahemikus 1990/1991 juhivad EMÖL-i tööd vastavalt vajadusele kokkutulev volikogi (esindajad maakondadest, Tallinnast ja Tartust) ning pidevalt töötavad volikogu poolt valitud esimees A. Saluveer ja aseesimees E. Kangron.

I. Raudsepp,
EÖML vastutav sekretär

TÖÖBORS KONSERVATOORIUMIS

Muusikapedagoogika eriala korraldas sel kevadel esmakordselt lepingute sõlmimise koolide ja eriala lõpetajate vahel.

Viieteistkümnele lõpetajale pakuti valikuvõimalust kolmekümne kuue vaba koha vahel. Tore on tõdeda, et mitmed koolijuhid on tõsiselt asunud muusikaõpetaja tööd väärtustama, pakkudes väga häid elamistingimusi, pikaajalist laenu, head palka (näit. Väike-Maarja Keskkool, Koonga 9-kl. kool). Väga aktiivselt tegelesid endale muusikaõpetaja „väljavõitlemisega“ Võru Hariduskoondis ning Kullamaa Keskkool. See peaks kõiki neid koolijuhite mõtlema panema, kes praegu saatsid vaid paberilehe sõnadega: „... palume suunata... garanteerime täiskoormuse + ringid“. Oleme astunud turumajandusse ning praegu veel ületab nõudmine pakkumise!

Statistiline pilt kujunes nii:

1. Lepingud sõlmisid: Väike-Maarja Keskkool — Valve Magnus; Kehtna 9-kl. Kool — Ea Jukk. Ettevalmistamisel on lepingud: Koonga 9-kl. Kool — Silja Peters; Tallinna 42. Keskkool — Ester Suleva; Kallavere 9-kl. Kool — Marika Suurpere; G. Otsa nim. Tallinna Muusikakool — Indrek Umberg.
2. Aktiaseltsis „Laulusillad“ töötab juba Tiit Ojaveski.
3. Edasi õppima suunduvad: Alice Pehk, Anneli Pere.
4. Tööl õpetajatena välisriikidesse lähevad: Dali Pung, Katrin Nõgols.

5. Lastega koju jäävad: Tiina Mee, Katre Tuisk, Anne Viide, Iren Voites.

Ene Kangron,
MP kateedri juhataja, EMÖL aseesimees

9. mail 1991. a. kell 14.00 toimus Eesti Kooriühingu uue juhatuse I koosolek.

Päevakorras: Organisatsioonilised küsimused
Eesti Kooriühingu eestseisuse ülesanded
Juhatuse konkreetne töö

Otsustati valida igapäevaste tööküsimuste lahendamiseks 5-liikmeline büroo, kuhu kuulub ka 2 majandusinimest. Büroo töötab juhatuste vahelisel perioodil.

Tuleks valida uus seksioonide nõukogu esimees, samuti peaks sekts. nõuk. olema tihedas koostöös EK juhatusega.

1993. a. Koolinoorte laulupeoga on veel teatavaid probleeme, oleks vaja koostööd Haridusministeeriumiga, Laulupeo Direktsiooniga ja EMÖL-iga. Senini on see side veel nõrk.

Veel on lahtine 125. juubelilaulupeo toimumise aasta. See küsimus tuleb 23.05.91 toimuvaval Laulupeo Peakomisjoni istungil veel kord arutusele võtta.

Arutusel oli „Europa Cantat'i“ liikmemaksu tasumine. Seni on kõik ida-bloki maad maksujõuetud. Otsustati EC liikmemaks tasuda.

Mart Vainu

Kooriühingu kongressil

Kaasettekande teinud Ülo Krigul rääkis põhiliselt põhikirjaga seotud probleemidest. Väga tähtsaks pidas ta ka seda, et tuldaks võimalikult välja oma rahadega, dotatsioone kõrgemalt taotlemata, sest, „kelle leiba sa sööd, selle laulu sa laulad“. Julgeks pisut kahelda selles väites, sest kui tegemist on kultuurivaldkonna-

ga, siis on riik lausa kohustatud aitama. (Nii arvas ka VL). Kuigi, Jah, mingi tõetera on selles väites kindlasti peidus. Ja vaevalt riik praegu kõiki oma kohustusi täita suudab.

Hr. Paul Raud rääkis ühingu tegevuse finantsilisest küljest. Siinkohal toome ära Kooriühingu eelarve 1990—1991 aasta kohta.

EESTI KOORIÜHINGU EELARVE JA TÄITMINE

	1990. a. eelarve	1990. a. täitmine	1991. a. eelarve
1. TULUD			
1.1. Laekumised kontserdi-piletitest	15000.—	10271.—	8000.—
1.2. Meenete, trükiste jms. müük	5000.—	3154.—	2000.—
1.3. Laekumised sponsori-telt, toetused	2000.—	—	5000.—
1.4. Liikmemaksud	10000.—	7708.—	8000.—
Liikmemärgid, -piletid	—	104.—	—
1.5. Dotatsioon Muusika-ühingult	10000.—	50619.—	52920.—
	42000.—	71856.—	76920.—
2. KULUD			
2.1. Mittekoosseisuline töö-tasu	14000.—	9045.—	8000.—
sh. dirigendid, solistid	3000.—	2743.—	1500.—
kontsertmeisterid, häälesead.	1000.—	500.—	—
konsult., loengud, žüriid	3000.—	668.—	1500.—
ürit. tehnil. personal	3000.—	1970.—	1000.—
metoodil. mat. koostamine ja kujundustööd	2000.—	783.—	1750.—
tõlketööd	1000.—	853.—	750.—
noodigraafika	—	—	1500.—
muud	1000.—	1528.—	—

2.2. Sotsiaalmaks	—	—	2000.—
2.3. Õppekulud	1000.—	500.—	9600.—
s.h. keeltekursused	400.—	—	—
Humanitaarinstit. õppemaks	500.—	500.—	600.—
kirjanduse, heliplaatide ost	100.—	—	—
arvutatorpogrammide koostamine	—	—	9000.—
2.4. Kulutused igapäevatöös	27000.—	30988.—	15300.—
s.h. komanderingud	4000.—	4000.—	3000.—
transport	6000.—	3660.—	—
kaugekõned (ilma rahvusvah. ja faksideta)	700.—	1034.—	—
ruumide üürimine	5000.—	6647.—	4000.—
reklaamikulud	1800.—	1728.—	2000.—
lilled, kingitused, uhinnad	2000.—	1300.—	1500.—
meenete, vimplite valmist.	1500.—	700.—	—
trükiste kulud	—	—	3000.—
külaliste vastuvõtt	4000.—	4253.—	—
autorikaitse, muud	2000.—	756.—	1800.—
2.5. Vabariiklikud kollektiivid	—	2042.—	6000.—
VKS, EKN, VOP	—	2146.—	—
2.6. Koorijuhite konkurs	—	—	2000.—
2.7. EK III kongressi kulud	—	—	1500.—
2.8. III kammerkooride festival	—	—	1500.—
2.9. Koosseisul. tööt. töötasu	28160.—	25360.—	27120.—
Sotsiaalmaks	—	1775.—	5400.—
	70160.—	71856.—	76920.—

* Sidekulud — rahvusvaheline telefoni otsevalimine, teleks ja telefaks on arvestatud Muusikaühingu üldkuludesse.

MIS ON MIS

KROONIKA

KROONIKA

Nagu näha, moodustab põhilise sissetuleku dotatsioon Muusikaühingult. Nüüdsete seadustega mingeid maksusoodustusi Muusikaühingu juures registreeritud firmadel enam pole, seepärast on tal suuri raskusi iseendagi äraelamisega. On pööratud riigi poole palvega saada mõnikümne (30–50) tuhat rubla dotatsiooni, kuid lootust on vähe. Midagi ehk siiski.

Lembit Peterson puudutas puhkpillimuusikaga seotud probleeme. Näiteks Leedus ja Lätis pidi dirigendil olema võimalus valida üheksa mehe hulgast, kes pakuvad end metassarve partiid mängima (!). Orkestridirigendi palk on tema andmeil seal võrdsustatud ettevõtte töötaja keskmise palgaga. Esineja mainis ka raadio ja televisiooni suurt osa orkestrite kooskäimisel — esinemisvõi salvestamisvõimalus massiteabekanalites on suur stimulaator.

Puhkpillimehed võtsid üldse palju sõna. **Avo Ots** rääkis meie muusikaõpetuse katastroofilisest olukorrast. Muide, samal mehel on mitmeid huvitavaid plaane ja ka tahtmist, et hetkeseisu parandada, nendest edaspidi ka lähemalt.

Heldur Saade sõnavõtt oli üks sisukamaid. Ta tõi välja huvitavaid fakte. Näiteks oli HS uurinud TPedI orkestrijuhtide eriala lõpetanud inimeste teenistuskäiku ning leidnud, et viimase 9 aasta jooksul 25 lõpetanust töötab orkestrijuhina vaid 1 inimene, mõni veel muul klubitööl. Väga mõtlemapanev statistika! Ka uus probleem, et suurte ettevõtete lagunemisega ei suuda enam keegi ülal pidada orkestrit. Poolhummorikas vormis kurtis esineja, et sellised suured pidupäevad, kus puhkpilliorkester pidi mürtsuma, on peaaegu kadunud. Ka see on lagundav faktor. Samal ajal rääkis HS välismaa kogemustest, kus väga hästi on kasutatud ära puhkpilliorkestri võimalus, erinevalt muudest orkestritest, ka liikudes mängida. Nn. marsorkestrite esinemiste ajal ja vahel viiakse läbi mitmesuguseid atraktsioone. Esineja pani veel heliloojatele südamele täita augud, mis on tekkinud seoses Ü. Raudmäe surmaga ja P. Raigi elamisaamisega Soome.

Muide, Avo Otsa mõte juhtide kohad konkursi alla viia tundub uute

palgamäärade jõustudes olevat tuumakaks.

Sulev Unt vannutas emotsionaalselt kõiki kohalolijaid, et mitte puhkpile ei häbenetaks! 2 viimastest laulupeost tehtud filmis pole lõikugi puhkpillidest!

Lõpetaks puhkpilliülevaate I. Läänemõtetega, et isegi kui orkestris on 6–8 meest, õigustab ta ennast. IL soovitas ka tungivaltsaata noori stipendiaatidena mujale end täien-dama.

Suur osa **Tõnu Kaljuste** sõnavõtust oli pühendatud polemiseerimisele Venno Lauluga, kes „Sirbis“ oli kahtluse alla seadnud Kooriühingu osa a/s „Laulusillad“ ürituse korraldamisel. Ometigi, märkis TK, on ju teada, et 2/3 „Laulusildade“ aktsiakapitalist, s.o. 10 000 rubla, on nimelt Kooriühingu raha. Oleks ju imelik, kui aktsionär ei hoolitseks oma raha võimalikult efektiivse kasutamise eest! Ka avalikustas ta Kooriühinguga seotud töötajate palgad „Laulusildades“: P. Raud — 400 rbl., Tiiu Valper — 200 rbl., Ulo Krigul — 250 rbl.

Aleksandra Mustika Tartust märkis, et Eesti Kultuuriministeerium ja Eesti Kooriühing on vähemusrahvuste kultuuri sootuks ära unustanud. Ta tõi näiteks 16. detsembril 1990. a. toimunud vabariikliku vene kooli- ja lastekooride päeva, mis oma halluses ja täielikus märkamatuses kogu vabariigist kohale sõitnud kooridele nüüd mitte kõige meeldivamate mälestuste sisse ei kuulu. Ta pani ühtlasi südamele, et juuni algul Linnahallis toimuvatel slaavi kultuuri pidustustel midagi sellist ei korduks. Selle peale küsis keegi saalist, kas see on üldse Kooriühingu ja eriti tema kongressi teema. Arvan, et on küll.

Üheks parimaks sõnavõtuks pean **Heiki Põhi** oma. Noormees esitas mõtte kohe seadustada laulu- ja mänguseltsid. Kooriühingu põhikirjaski. HP arvates peab olema kõrgemal tasemel reklaam — igasugused kassetid, voldikud, kleepsud jm. Pikemalt peatus esineja muusikaõpetajate palgakadel, mis sugugi ei taha töökoormusele vastata. Seda probleemi puudutas ka Eesti Muusikaõpetajate Liidu esimees, rohkem küll ehk ansamblist „Karavan“ tuntud **Aarne Saluveer**, kes teatas, et on astunud mitmeid

samme selle küsimuse reguleerimiseks. Niimoodi lähenedes ja samaaegselt igasuguseid vajalikke praktilisi asju korraldades (kassetmagneetofonide hankimine, heliloojate portreede valmistamine, laulikute koostamine jms.) on Eesti Muusikaõpetajate Liidust Eestimaaale küll suurt kasu loota.

Hästi esines **Ants Sööt**. Nentides, et olime unustanud mälestamata Jüri Varistet, avaldas ta lootust, et me seda edaspidi teeme. AS tõstas küsimuse puudujääkidest koorijuhtide ettevalmistamisel Konservatooriumis. Samuti pani ta südamele, et laulupeo tarvis kogutud rahasid ei raisataks muudeks eesmärkideks (näiteks hr. Väinmaale Londoni õpinguteks). Ka tuleks taastada vana laulupidude tsükkel, aluseks võttes esimese laulupidu tuleks siis 1994, 125 aastat pärast esimest. Selline pöördumine võeti ka kongressi poolt vastu.

Ene Üleoja esinemisest jäi enam meelde tema soov aidata kiiresti luua dirigentide assotsiatsiooni, sest dirigentide huvivid ei kaitse praegu keegi.

Pärast lõunat toimunud teisel aruteluvõorul kuulati ära Ü. Kriguli ettekanne redaktsioonitoimkonna tööst — sisseviidud parandustest, mis ka rõhuvas enamuses heaks kiideti.

Juhtorganite valimist ei toimunud. Toimus vaid kõigi esitatud kandidaatide kinnitamine. Tuleb meelde esimene rahvasaadikute kongress Moskvas, kus just kõik need, kes rohkem ja aktiivsemalt esinesid, maha hääletati. Meil läks täpselt vastupidi.

Aprill 1991

P.S.

Huvitavalt toetas kogu kongressi tööd **vanahärra Ilmar Moss**. Omal ajal käibel olnud ütlus, et Eesti kultuurielu on natuke mossis ja natuke lottis, paistab küll tõsi olevat. Kus mingi probleem tekkis, seal tõusis oma kohalt IM ja rahulikult, ilma liigsete sõnadeta, oli asi paigas. Nii lugematuid kordi. Siit ebapopulaarne järeldus — võib-olla kõik ülemused kuldsel stagnaajal ei olnud lihtsalt pugejad ja ei kallegi soosimise tõttu omal kohal. Ka siis maksis inimese teovõime nii mõndagi.

VASTAB VASTUTAV SEKRETÄR

Ulo Krigul, kuidas kongressiga rahule jäid?

Üldjoontes hästi. 99% sellest, mida pean ühingu eksisteerimise juures oluliseks ning mida uue põhikirja projekti koostades silmas pidasin, võeti kongressi poolt vastu.

Kõige suurem diskussioon tõusis liikmemaksude ümber. Arvan, et kui nii väikeste summade juures nii vihaseid vaieldakse, siis ei tunta end küll mitte oma organisatsiooni liikmena, pigem nähakse end feodaalile kümnesmaksja rollis?

Nii see paraku oli, ning see ongi vast üks kurvemaid tõdemusi kongressilt. Ühingu Tallinna-keskus on paljuski paratamatu, kuid et kaugemais paigus meis pea üldse ei nähta oma esindajat või

abilist, see on ärevusttekitav ja mõtlemapanev. Päris kindlasti on asi info taga — ei teatagi, millega dieti tegeleme. „Muusikaleht“ ehk võtab asja ette?

Selleks on vaja normaalset finantsilist tagapõhja (mida veel kahjuks pole), et hakata süsteemset infot koguma ja vahendama. Plaanid on ammugi küpsed. Läheme siiski tagasi kongressile. Mida arvad sõnavõttudest?

See oli teine ja ehk suurimgi pettus. Õigemini — kartused osutusid tõeks, enamuse kõnelejaid rääkis küll probleemidest, mis tähtsad ja valusad (näiteks puhkpillidirigentide järeلكasvu koolitamine ja tasustamine, pillide puudus jpm), kuid mis pole üldse kongressi lahendada. Ootas rohkem kaasarääkimist just EK

kui organisatsiooni elujõu asjus, paraku pakkus see teema vähestele mõtlemisainet ning põhikirja arutades oli seltskond üllatavalt passiivne.

Agas pole ju ka muusikute ametiühingut, kes nende huvide eest siis seisma peaks?

Võib-olla saaks loodav dirigentide assotsiatsioon tegeleda ka oma liikmete sotsiaalse kaitse küsimustega, EK kongressile on see üle jõu.

Venno Laulu ja Tõnu Kaljuste suhted?

Ma pole siiani päris üheselt aru saanud, miks hr. Laul „Sirbis“ selle „Laulusildade“ teema EK kongressiga seoses üldse üles võttis, pealegi sõnastuses, mille mitmetalisus ei saa asjaosalisi külmaks jätta. Igal juhul ei haakunud see kuidagi kongressiga ning seda vastastikust (Kaljuste väljenduses) „huumuse andmist teiste põllule“ oli pentsik pealt kuulata.

Kas Sa oleksid näinud Tõnu Kaljustet Kooriühingu esimehena?

Minu arvates on Tõnu rohkem üksiku hundi tüüp, sellisesse ametisse valituna — tea, kas ta end eriti hästi tunnekski. Nii tema enese kui kogu muu maailma jaoks on tema eneseteostus muusikuna kindlasti mõjuvama ja vajalikum, mingeid lisaloorbereid tal vaevalt, et tarvis on. Muide, ta ju taandas end otsekohe, kui tema kandidatuur üles seati, see ütleb nii mõndagi.

Võib-olla seepärast, et ei läinud läbi variant, kus valitud esimees esitab kinnitamiseks kongressile oma meeskonna, vaid et kongress ise määrab talle meeskonna?

Tegelikult andis ta kongressil läbiläinud valimisvariant esimehele praktiliselt samad võimalused — vaevalt, et keegi oleks esimehe poolt pakutavaid kandidatuure eriti vaidluse alla seadnud.

Mujal maailmas on levinud eri kooriliikide alusel moodustatud seltsid või ühingu, mis üheskoos moodustavad mingi konföderatsiooni tüüpi organisatsiooni (näiteks SuLaSol Soomes). Meilgi hakkab asi sinnapoole liikuma — on juba Eesti Meestelaulu Selts, kooli- ja lastekooride huve paistab esindama hakkavat Eesti Muusikaõpetajate Liit. Mida sellest arvad?

See on asjade loomulik kulgu — vajadus on ilmselt olemas, sega- ja naiskooride osas seisab asi rohkem tarmuka eestvedaja puudumise taga.

On hakanud tekkima ka kohalikud koorühingud — Raplas on selline juba loodud (esinaine prl. Rita Kikajon), plaanitakse alustada mujalgi. Või hoopis laulu- ja mänguseltsid, nagu vanasti?

Nimi polegi siin tähtis, peaasi, et oleks tegu ühendusega, kes on liitunud tehtahtmise eesmärgil. Kas ta sõlmib „liidulepingu“ ka EK-ga, sõltub eelkõige tema enese vajadustest ja sihtidest. EK-le saab see olla ainult kasulik.

Sa taandasid end ka kohe, kui Sind pakuti juhatusse. Tähendab see Sinu lahkumist praegusest ametist Kooriühingus?

Tol hetkel veel mitte, praegu, pärast vestlusi hr. Laulu ja Rauaga aga küll. Tüübis me ei ole, asendamatuks ma end ei pea, samas näitas toimunud kongress võimaliku mänguruumi kätte. See pole küll kitsas, aga seinad on ometi näha, ja sellest on küllalt. Pealegi hakkas palk, õigemini tema mittevastavus töökoormusele, üha rohkem mõjutama pere elu.

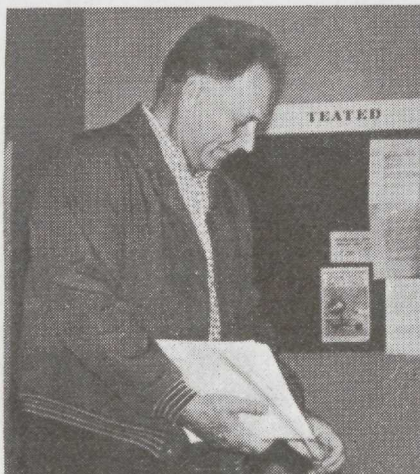
Kuid kas Sinu lahkumine on siis ainult selle tulemus? Kas siin taga ei ole ka midagi hoopis enamasti ja mitte nii isiklikku?

Pere ülalpidamine pole inimese isiklik asi. Kuid jah, äkki on Sul õiguski... Tüdimus? Väsimus? Kurat teab, ega viimaks vanadus?

Millisena näed lähiaastate Kooriühingut?

Pärast mõningast segadust ja kõhklust tunduvalt kompaksemana, selgepiiriliseamana, enda vajadusi ja võimalusi arukalt võrrelda oskavana. Ilmselt peletavad uued liikmemaksud algul nii mõnegi koori EK-st eemale — kelle ajutiseks, kelle igaveseks — kuid need, kes liituvad, ei tee seda enam mingi kampaania tõttu, vaid selle järele vajadust tunnetades. Rapla kõrvale tekivad veel mõned piirkondlikud ühendused, usutavasti formeerub peatselt dirigentide assotsiatsioon. Naiskooriliit, Segakooriselts? Küll nad tulevad, kui need ikka tõesti vaja on, aga mitte ainult selleks, et EMLS-iga ühele pulgale tõusta.

INTERVJU TOIVO OJAVESKIGA, EESTI MEESTELAULU SELTSI PALGALISE FUNKTSIONÄRI EHK VASTUTAVA SEKRETÄRIGA.

Kuidas kongressiga rahule jäid?

Oli asjalik kongress. Pandi ka püsti uued mängureeglid, muidugi iseasi, palju neid täitma hakatakse.

Sa ennustad siis Kooriühingu kui massiorganisatsiooni häbumist?

Seda kindlasti. Ma arvan, et üks suur tugi, mis meie koorilaulu on huvitaval kombel aidanud, ongi olnud okupatsioon. Kehtiv režiimi vastu laulmine oli see, mis tõmbas paljusid — oli see ju üks vähestest vormidest end kuidagi väljendada. Nüüd, kui see asjaolu enam kaasa ei mängi, on minu arvates suuri raskusi uue suure stiimuli leidmisega. Näiteks millegi poolt laulmisega. Ka liikmemaksudki on ju nüüd parajalt kõrged. Seegi on üks Kooriühingut laostav tegur.

Võib-olla on mõnel maakooriga otsustatav, kui dirigent üksi oma 15-rublaga on Kooriühingu liige?

Sellist võimalust kasutatakse kindlasti.

Äkki on ka Kooriühing varsti organisatsioonide liit nagu SULA-

EMLS asutati 5. novembril 1988. a. Viljandis „Ugala“ teatrissaalis eesmärgiga igakülgselt arendada meeskoorilaulu. Ka on lausa põhikirjaliseks sihiks õige eesti mehe kasvatamine. Erinevalt Eesti Vabariigi aegsetest meestelauluseltsidest (need olid sisuliselt kohalikud meeskoorid) on esmakordselt tegemist üleriigilise ühendusega. Kõigis oma ettevõtmistes teeb EMLS koostööd teiste eestimeelsete liikmetega, eriti Eesti Kooriühingu liikmeskonda kuuluvate kooridega, Seltsil on oma põhikiri, atribuutika ja tunnustusmaterjalid ning arveldusarve, kus nii mõnedki koorid oma raha hoiavad.

EMLS-i tegevust juhib Volikogu, kuhu kuuluvad kõigi meeskooride peadirigendid + 1 volinik iga 30 laulja kohta ning mis koguneb korraliselt kord aastas. Volikogu valib enda hulgast 12-liikmelise juhatus (esimees H. Ross). Seltsi majandustoimkonda juhib O. Salundo, muusikatoimkonda J. Rent. Igapäevatööd teevad palgalised — sekretör T. Ojaveski ja raamatupidaja K. Nelke.

Tänavu kuulub seltsi liikmeskonda 2164 laulumeest 47-st meeskoorist, peale nende toetaja- ning välisliikmed Rootsist ja Austraaliast.

EMLS on korraldanud 2 üle-eestilist kokkutulekut laulupidude aegu ning 2 seminari koori dirigentidele, presidentidele ja kroonikutele. Välja on antud 9 numbrit oma ajalehte „Eesti Laulumees“, ilmunud on esimene koorilaulukogumik „Laulumehe viisivara“, trüki minemas on teine ning koostamisel kolmas. Majandustegevusest väärib märkimist helikasettide väljaandmine ja müük (üks jõulu-, teine isamaalauludega) ning EMLS sümbolika lipude, kleepsude jm. meenete müük. Oma vahenditest on juba mitu semestrit makstud stipendiumilisa koorijuhitumistudengitele Tallinna Konservatooriumis ning premeeritud kõiki praegusi eesti meeskoorijuhate.

Selts on 24. veebruari iseseisvuspäeva ning emadepäeva piduliku tähistamise üle-eestiliseks initsiaatoriks ja otseseks läbiviijaks. Ka 21. üldlaulupeo tuletseremoonia oli algusest lõpuni EMLS-i teha.

Tänavu veebruaris lõppes I EMLS-i meeskoorilaulude konkurs, kus preemiad said U. Sisaski, P. Sarapiku ja O. Sau helitööd.

T. Ojaveski

SOL Soomes vms.?

See tee on minu arvates samuti vaid aja küsimus. Näiteks meie seltsi tegevus on näidanud, et suudame paremini anda oma liikmetele neile vajalikku turvatunnet kui praegune Kooriühing.

Agas kohalike kooriühingute tekkemise, näiteks Raplas, saab ju olukorrad paradada ka teistmoodi?

Jaa, kuid needki ühinguud on Kooriühingu liikmed lepinguga, mille kohaselt Kooriühing on ainult vahendaja. Nagu meiegi. Siiski pean perspektiivsemaks kooriliikide alusel loodud ühendusi. Seda on näidanud ka muu maailma kogemus.

Eesti Koori- ja Orkestrijuhtide Assotsiatsioon?

Eks selline organ oleks meile vajalik. Pole veel selge, mis funktsioon ta täpselt täitma hakkab, võib olla ka ametiühingu funktsioon. Agas kui võtta näiteid mujalt, siis Rootsist ja Soomes on nii erialaliidud kui vastutavad ametiühingud olemas ja need on muide väga suur jõud!

Maajandusküsimus? Kui Rootsist tuleb 8 inimest kokku ja nad moodustavad oma organisatsiooni, on riik kohustatud seda kohe toetama. Kuid meil? Aga vaja sellist ühendust oleks, see on selge.

Sinu organisatsioon, Eesti Meestelaulu Selts?

Nagu ütlesin, pean tähtsaimaks turvatunnet. Praegu on meie liikmeks 47 koori. Koostame laulikuid. Plaanis on välja anda terve sari tasukformaadis laulikuid, kus praktiliselt kõik laulupidudel vajaminev kraam oleks sees. Nii et meestelaulu poole pealt võiksid laulupeo organiseerijad muretud olla. Samuti muu

äritegevus — kassetid jõulu- ja isamaaliste lauludega. Varsti peaks tulema ka seltskonnalaulude kassett. Muide, seda polegi nii kerge kokku panna — maitsevääratuste oht! Oleme pidanud vajalikuks organiseerida ka eri toonis lipsude tellimist ühele õigele eesti mehele.

V. Laulu ja T. Kaljaste suhted?

Ma pole sellega pidanud vajalikuks end kurssi viia. Kuid üks mõlemad ole suured isiksused.

Tõnu Kaljaste Kooriühingu esimehena?

Vaevalt, et see talle meeldiks. Ta on praeguse elitaarse suunaga muusikategemisega väga hõivatud.

Mida arvad elitaarse ja massikoo-

rikultuuri olukorrast?

Eks diferentseerumine toimub siingi. Ühtedele kohalikud lauluklubid või -seltsid, teistele mingi muu ühendusvorm. Ja mõlemad suunad vajavad oma huvide eest seisjat.

Laulad EKE Inseneride Meeskooris. Olete viimasel ajal väga palju välismaal edukalt esinenud. Mida see annab?

Kõige rohkem muret. Nüüd tuleb mõelda, kuidas meid vastuvõtnud koorid siin ise kuidagi ära võõrustada. See pole kerge. Ega see reisimine ainult lustipidu pole!

Küsis Mart Vainu

RAHVUSVAHELISED KOORIFESTIVALID, KONKURSID ja LAULUNÄDALAD 1991. aastal

● Nii on ära toodud kooride nimed, kes kavatsevad erinevatele konkurssidele sõita.

Toimumise aeg, riik, linn	27.—30. juuni 1991 Norra, Stord, Leirvik ● TRU KK ● „Laulik” SK	juuli 1991 Prantsusmaa, Autun	27. juuni — 5. juuli 1991 Holland, Arnhem ● „Noorus” ● Endine Sõprusühingu KK ● Rapla kammerkoor
Ürituse nimetus, kooriliik	Rahvusvaheline koorifestival (kokku 9 koori)	Rahvusvaheline laulunädal (toimub iga aasta) sega-, nais- ja meeskoorid konkurss	Rahvusvaheline koorifestivalkonkurss. sega-, nais-, mees-, noorte-, laste- ja kergemuusikakoorige Gregoriani koraal
Registreerimise tähtaeg	pole teada	31. mai 1991	28. veebruar 1991
Aadress	Stord International Korfestival P. O. Box 445 N-5401 Stord tel. 47 54 11 211 fax 47 54 12 656	A Cour Joil Les Passerelles 24. av Joannes Masset. F.-69337 Lyon-Cedex 09 tel. 0033 78 83 19-61	Netherland Intern. Choir Festival Stichting SNK Drift 23 NL-3512 BR Utrecht Holland
Osavõtu tingimused. Esitatavad materjalid	Osavõtumaksu ei ole, majutus, toit organisatsioonide kulul		Osavõtumaksu 300 dfl. koori eest. 5 laulu, neist üks kohustuslik. Kergemuusikakoorige kohustuslikku laulu ei ole.

(järgneb)

KONSERVATOORIUMI NÕUKOGUS

- Jätkus Konservatooriumi põhikirja projekti lugemine. Arutelu toimus ilma Nõukogu üliõpilaste osavõtuta (puudusid A. Haav ja M. Lõhmus). (Kõrgkooli põhikirja arutelu ilma üliõpilasteta?) Otsustati põhikirja tekst esitada juriidiliseks ekspertiisiks maikuu alguses ning vastuvõtmiseks Konservatooriumi Nõukogus 31.05.
- E. Tamberg esitas kompositsioonikateedri õppejõudude ettepaneku jaotada kompositsiooni eriala õppeained põhianeteks ja valikaineteks ning minna hindamise punktisüsteemile. Nõukogu toetas seda otsust, kinnitades selle.
- Kõne all olid täiendavad stipendiumid.
- Rektor tegi ettepaneku valida 1991. a. teistkordselt Tallinna Konservatooriumi audoktorid. R. Eespere soovitas esitada ka eelmistel valimistel välja jäänud kandidaadid.
- Rektor andis ülevaate Malmö Konservatooriumi külastamisest. Meie konservatooriumid on sarnased suuruselt ja erialade hulgal. Juba olemasolevad kontaktid võivad jätkuda lektorite vahetuse-na, üliõpilaste vahetusena (Rootsi Instituudi toetusel) jne. Soome Eesti Sihtkapitali toetusel on kavandatud akustilised mõõtmised Malmö Konservatooriumi hoones TK uue hoone jaoks. Rektor külastas samuti Stockholmi Muusikakõrgkooli. Kavas on TK sümfooniaorkestri kontsertreis, õppejõudude vahetus jne., võib-olla ka üliõpilaste vahetus. Olulisel on veel üliõpilaste vahetusvõimalused Helsinki Sibeliuse Akadeemiaga.
- Informeeriti Konservatooriumile tehtud ettepanekust astuda Euroopa Kunstikõrgkoolide Liidu liikmeks.

- Jagati informatsiooni üliõpilastele andma hakatava õppelaenu esialgsete asjaolude kohta.
- Koosoleku lõpetuseks tutvustas rektor 24.04 Rektorite Nõukogus kõne all olnud kavatsetavaid õppejõudude ametinimetuste uusi tingimusi. Vastavas seaduse projektis on praegu veel rida lahtisi küsimusi.

Alus: „Scripta Musicalia”

TÖTT JA NALJA

- Thomas Beecham kuulus nende dirigentide hulka, kellel on muinasjutuline mälu. Muusikute hulgas jutustatakse tänaseni lõbusat tõestisündinud lugu. Beecham pidi õhtul üht ooperit juhatama ja vestles viimse hetkeni sõpradega. Alles orkestri ette minnes kustutas ta oma lahutamatu sigari ja dirigendipuldil kontsertmeistrit-viiuldajat kombekohaselt käteldes küsis: „Ah jaa, millist ooperit täna üldse mängitakse?” Partituuri ta ei kasutanud iialgi ning kogu repertuaar oli tal kindlalt peas.

SAAMID JA JOIG NÜÜD JA PRAEGU Jaak Johanson

Laulmine on laulmine ja joigamine on joigamine. Nõnda seletab Mattis. Vaata, kuidas põhjapõder jookseb, see on joig. Jah, on 3—5 nooti ja palju pool- ja veerandtoonidesse kaldumisi ja igavesti kummaline rütmstruktuur. Võib olla 5-minutiline joig, milles pole ühtegi rütmilist perioodi korraldust.

14. mail oli võimalus kuulata kahte Norra saami Vanalinna Muusikamajas. Saame ehk lapsi on põhjapool Skandinaavias elamas veel 48 000. Neist Nõukogude Koolas 1900, Soomes 4000, Rootsis 17 000 ja Norras 25 000.

Külaelised olid mõlemad 30-ndates aastates noored mehed: Mattis Haetta (praegu kõige populaarsem saami laulja Norra Raadios) ja Anders Nils Eira (tunnistatud tänavu parimaks joigujaks traditsioonilises laadis). Viimane oli tõepoolest nõnda ehe ja ühes tükis oma joigudega, et sellest rääkida ta ei osanud ega tundnud vajadustki olevat. Järgnev ongi jutujamistest Mattis Haetta, kelle elu on käinud kahe maailma vahel. Ta on püüdnud teha saami keeles, saami laadis midagi, mis võidaks noorte tähelepanu raadio, TV ja helisalvestuste kaudu plaadidena. Jõudu ammutas ta selleks kodukandist Maze linnakesest. See on umbes 500 elanikuga saamide linnake Põhja-Norras. 1970-ndatel aastatel oli plaanis ehitada Alta jõe hüdroelektrijaam, nõnda oleks Maze vee alla jäänud. Vastupanu sellele projektil elluviimisele päästis valla ühtlasi kultuurilise taassünni. Ka iidne joig tõusis taas au sisse ja just Mazest on pärit mitmeid noori, kes traditsiooni hoiavad ning on endale nime teinud.

Veel — eks maailmas, kus üha enam puudu sellest, mis „ehtne“, mis „päris“, saab ka saamide kommetest ja traditsioonidest hea kaubaandus.

Saamid on oma joigu pikki aegu häbenenud. Oli seda ju patuks nimetatud, 17. saj. ristiusustamise aegu koguni puhta nõiduseks peetud ja kuningas Kristian IV poolt surmanuhtlusega keelatud (põletati ka saami šamaanide trummid jne.). Mattiselt on nüüdki veel päritud, et kas ta on hull või purjus, et televisioonis või koguni Eurovisioonis joigu üles võtta sõandab. Kuid plaadidel, kus on ka palju ta omi saamikeelseid laule, saami asjust, on olnud menu.

Joig on võimalik ainult armastuse kaudu. Mõned võtmesõnad ja nende ümber see tunne, see pilt.

Joig on keegi või miski konkreetne; üks mees, üks naine, põder, hunt, lind... Ei saa öelda: ma teen sinust joiu. Saab öelda: ma joigan sind. Saab joigata ainult seda, keda või mida hästi tunnend. Kuidas ta on rõõmus, asjalik, purjus, vihane, kuidas ta kõnnib... Üks mees joigas Norra kuningat, see polnud küll miski asi joig. (Huvitav, miks? — toim.)

Esimene joig on ikka emalt. Mattis nimetab oma ema joigude leksikoniks. Ema teab väga paljude inimeste joigusid. Samuti oli vanaema väga tuntud. Isa teadvat rohkem loomadest, lindudest, loodusest ja on võrratu juttude pajataja. Muide, kunagi ei sobi küsida kellegi joigu temalt eneselt, ikka kelleltki kolmandalt. Ennast ei või joigata, see ei too head.

Joigamisel on palju dialekte. Eristada suudavad neid küll peamiselt ainult saamid ise. On erinevused eri paikondade ja ka eri perekondade vahel. Kohe tuntakse ära, kui keegi mängib joigamist, on „ära õppinud“. Samas mängis üks sõber Mattisele plaati, kus kõlasid temakandi joiud ehedalt, aga mingis imelikus keeles. Selgus, et olid hoopis ainud Hokkaido saarelt. Ka Kanada ja Põhja-Ameerika indiaanlaste folkloor kõlavat kodusemalt kui norra või rootsi rahvalaulud.

Saamide ja nende joigude edasine käekäik sõltub (meile tuttavalikult) peamiselt sellest, kuidas läheb asi Lapimaal saamide õigusega oma põliste aladele, mis on kuulutatud mitme riigi omanduseks. Nüüd on laplasedki oma maid visalt tagasi nõudmas.

JA ENKO DEBÜTEERIS!

11. mail toimus Matkamajas Eesti Noorte Keelpilliorkestri debütkontsert. Mati Põdra dirigeerimisel ja sooleerimisel kanti ette J. Sibeliuse „Andante festivo“, K. Ditters von Dittersdorfi Kontrabassikontsert E-duur, E. Griegi „Süit Holbergi aegadest“ op. 40 ja „Eleegilised meloodiad“ op. 34 ning B. Bartóki „Transilvaania tantsud“.

Avanumbriina kõlanud „Andante festivo“ oli ilusasti muusikaliselt läbimõeldud pala, mis andis järgnevat positiivset emotsiooni ka kõige kriitilisemale kõrvale. Sünnimustest ette rutates tõstaksin esile orkestri kõlakuultuuri ning dünaamilise paindlikkuse kogu kontserdi

joiksul, arusaadavad olid ka peennüansid.

Kahekorndne koormus oli sellel kontserdil hr. Põdra õlgadel, kes järgnevalt astus lavale solistina. Kõlanud Ditters von Dittersdorfi Kontrabassikontsert nõuab head ajastu tunnetamist ning seepärast on stiililised libastumised kerged tulema. Üldiselt suitis solist teostest ja pillist üle olla, ehkki II osas võinuks hoiduda liigestest emotsioonidest ja III osa oleks pisut aeglases tempos paremini mõjule pääsenud (akustikal). Kadentside esituse märgiks eraldi ära, topeelnooid ja flažoletid olid tõesti uskumatult ilusad.

Siiski andis veidi tunda, et orkestri koosmäng on olnud lühiajaline ning solistisaatmise kogemus ilmselt esmakordne. Nii „pandi nahka“ II osa paar subito pianissimo't (võimalik, et MP hetkeimprovisatsioon?) ning peenemad tempomuudatused olid pisut ebalevad.

Griegi „Süit Holbergi aegadest“ valmistas paraku pisikesse pettumuse. Raske on öelda, kas viga peitus väheses töös või orkestrantide väikeses tehnilises pagasis, aga tehnilised kohad ebakõnnestusel järjepanu. Eraldi naelutaksin häbiposti aldimängijad, kelle puhul paistis silma lihtsalt lohakas suhtumine, igatahes olid nad ninapidi noodis rohkem kui keegi teine. Siiski teeksin kollektiivile ülekohut, kui ütlesin, et teos tervikuna aia täha läks. Aeglased osad olid kujundatud ilusasti ja ka kiiretes osades püüdis ülejäänud orkestrandid endid õnnetest aldimängijatest mitte segada lasta. Kuid dirigendi ja orkestri tuju oli ikkagi rikutud.

Peale sellist „pauku“ pole enesetunne loomulikult kuigi mõnus. Vähemalt M. Põdra oli vägagi endast väljas ja „Eleegiliste meloodiate“ algus tõenäoliselt seotütu veidi kõhklev. Õnneks saadi ühisel jõul kriisist üle, ning teine meloodiatest, „Viimane kevad“, kõlas juba täies ilus.

Punkti panid kavale Bartóki „Transilvaania tantsud“ — teos hoopis teisest kandist ja ajastust. Iseenesest kohutav ümberlülitus! Seda enam tuleb orkestrit kiita raske ülesande eduka täitmise eest. Efektne lugu esitati veel efektsemalt, ning see sundis unustama kõik eelnevad viltuminekud.

Olgugi, et mitte kõik ei õnnestunud, tuleb ära teatud tööd hinnata igati positiivselt. Lähitulevikus peaks suuremat tähelepanu pöörama tehniliste kohtade väljatöötamisele. Kindlasti tuleks orkester täielikult komplekteerida — normaalne oleks umbes 6 alti (praegu küll osaliselt kompenseeritud III viiuliga, kuid igal pool pole sellest abi) ja 6 tsello. Vajalik on mõelda ettevalmistusstuudio loomisele. Hea, kui vääriline vahetus oma käe järgi on koolitatud. Kuid — aitab targutamise, ilmselt käivad kollektiivi juhi ideed sama rada.

Kokkuvõtteks. Eesti Noorte Keelpilliorkestri näol on orbiidile ilmunud uus ja väga tõsiste kavatsustega kollektiiv, kes juba esimese kontserdiga pani maha soliidse märgi. Et teatud on meeletu töö ja ees seisab vähemalt sama palju, tahaksin südamest, et jätkuks püsirohtu. Tõenäoliselt seisab orkestril lähitulevikus ees väga kõrge lend ja seepärast lõpetaksin sooviga: tuult tiibadesse, ENKO! Con brio

PEAAUHIND — LINDISTADA KOOS ERSOGA

Tallinna Konservatooriumi keelpillikateedris on kujunenud kenaks traditsiooniks korraldada kevaditi tudengitevahelisi mõõduvõtmisi. Kui eelnevatel aastatel olid kava valikul küllaltki vabad käed, siis seekord nõuti osavõtjatelt instrumentaalkontserdi ettekanne. Et ürituse taga oli Eesti Raadio ning peapreemiaks esitatud teose salvestus ERSO saatel, oli sisse viidud rida huvitavaid uuendusi.

Loosi tõmmanud 8 viiuldaja, 5 tsellisti, 2 kontrabassimängija ning 2 ansambli nimesalastati. Žüriil puudusid võimalused näha, kellega parasjagu tegemist on — konkursis toimus raadio konverentsisaalis, kuid žürii kuulas ettekandeid vana raadiomaja foonikast tehnika vahendusel. Nõndaviisi olid väljastatud igasugused vastastikused mõjutamised ning üldiselt annab selline kuulamine ka reaalsema pildi mängijast.

Avavooru sõel oli küllaltki tihe. Konkursi lõpuni anonüümne žürii lasi II voores 2 ansambli, 2 viiuldaja ja 1 tsellisti (mis loodetavasti ei tähendanud seda, et ülejäänud esinejad oleksid olnud liig nõrgatase melised). Lõppvoorus õnnestusid ettekanded ilma suuremate tagasilöökideta ja niiviisi pandi žürii tõsiste raskuste ette.

Siiski ei lasknud kõrge komisjon osavõtjaid kaua oodata ning 19. mail kell 16.12 oli konkursis saamas ajalooks. Žürii tööd juhtinud Arvo Volmer tegi lühikeses ettekandes sellest, mis foonikasse kuulda oli olnud, konkursi eestvedaja — kateedrijuhataja Toomas Velmet tänas vapraid konkursante (eriliselt 4 julget TMKK-st). Ja oligi käes aeg teatavaks teha tulemused. Niisiis:

Parim kontsertmeister — Lea Eglon.

Eripreemia primale osavõtjale MKK-st — Kristjan Saar.

Peapreemia — Maano Männi (Mozarti Viiulikontsert G-duur).

Andrus Haav & Leho Karin (Brahmsi Kontsert viiulile ja tsellole).

Ja oligi kõik. Sõbralikus üksmeeles mindi laiali tegema ettevalmistusi järgmiseks kontsert-konkursiks. Paistab, et oli tore ettevõtmine. Kuid... Peab tunnustama, et täielik publikupuudus! Arvestades, et TK-s õpib ligi 70 ja MKK-s paarkümmend keelpillimängijat, tekib küsimus: kui isegi oma kolleegide esinemine ei paku huvi, kas pole siis kogu suhtumises valitud erialasse midagi kapitaalselt mada?

OSTAN.

akordioni või vahet. uue kaugjuhtimisega teleri „Elektron“ 483-D vastu. Öhtuti tel. 234-773.

nõukogude kõrgema klassi või välismaise lintmagnetofoni või vahet. sektsiooni vastu (hele polüester, 5,0×2,5×0,27 m). MuL kood 22.

Alates juunikuust on igal neljapäeval kell 17.30 võimalik teha kontsert Palmse mõisa trepil. Esimene kontsert toimub 6. juunil. Lahemaa Rahvusparki buss viib teid kohale ja toob tagasi. Buss väljub Tallinnast kell 16.00. Info Leili Brandtilt, tel. 449 147.

GUINNESSI REKORDID

Suurim kitarr maailmas on kanadalase J. Covatsi 4 meetri pikkune ja üle 30 naela kaaluv müraakas.

Mittemustmullavöönd

KUIDAS HOIDA KORSTEN TAHMAST PUHAS

Koldesse ja korstnasse kogunevast tahmast saab hoiduda, kui võimalikult sageli põletada ahju või pliidi tagaosas kartulikoori ja juurviljajäätmid. Nende põlemisel tekkiv vesi võtab kaasa kolde külge kleepunud tahma.

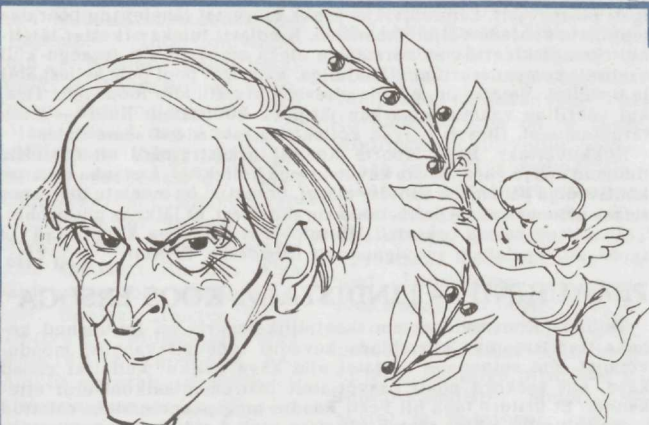
„Pisuhänd“

Ajend

50 aastat on täitunud soome heliloojal ja muusika-teadasel Erkki Salmenhaara, kes aprilli algul külastas ka Tallinna, pidas kaks loengut ja tutvustas oma loomingu. Meie tähelepanu äratas ta eriti seetõttu, et tema tulek Tallinna oli seotud pagemisega kodumaalt. Võttes eeskujuks oma kaasmaalase Robert Kajanuse, kes juubeli eest põgenes Norrasse, sõitis temagi, just pidustuste vältimiseks, naabermaale.

Siiski õnnestus sõpradel organiseerida kitsamas ringis väike õhtuke helilooja austuseks. Kui sündmus läbi, tunnistas Salmenhaara tänukõnes, et kartis seda kõike küll nagu väitekirja kaitsmist või suure teose esiettekannt või esimest abiellumist. Peetud kõnesid kuulatas ei olevat ta alati päriselt aru saanud, kellest seal räägiti, ja oleks ka ise heameelega tutvunud selle nii paljude heade omadustega inimesega. Muide, tervituskõnega esines meilgi rohkem tuntud hr. Eero Tarasti.

Sellest sündmusest tingitult hakkas toimetust väga huvitama, kes meie tuntumatest muusikainimestest samamoodi, kes muule maale, kes kuhugi metsa või

Nagu Te kõik hästi teate, sai 13. aprillil 75-seks üks kaasaja kuulsamaid interpreete, viiuldaja Y. Menuhin. Avaldame sel puhul kaks esmapilgul üksteist välistavat sõnumit tema tegevusest.

Auaadressud poliitikutelt Menuhini 70 sünnipäeva puhul (1986)

Teie unikaalne tegevus meie muusikatraditsioonide arendamisel ja rahvusvahelise kunstialase koostöö arendamisel on toonud Teile sügava tunnustuse nii meil Suurbritannias kui ka kogu maailmas.

Margaret Thatcher, Suurbritannia peaminister

Kõik ameeriklased on siiralt uhked Teie saavutuste üle. Me palvetame, et Teie lõppematu teekond tooks jätkuvalt rõõmu, naudingut ja mõistmist meie kõigile ja sügavat rahulolu Teile enesele.

Ronald Reagan, USA president

Kooliorkestrijuhid pidasid nõu

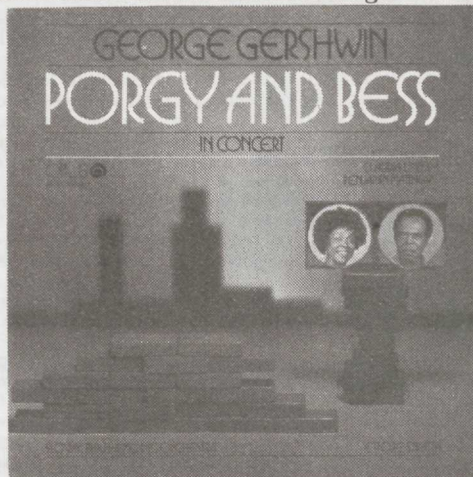
Kooliorkestrite juhid olid kutsutud Tallinna 19. mail, et arutada üheskoos, kuidas olla edasi ja panna maha esimesed märgid 1993. a. laulupeo tarvis. Kohal olid pooled orkestrijuhid (15). Sellele vaatamata sai arutelu asjalik. Moodustati koolinoorte puhkpillimuusika sektsioon, esimeheks soovitati Harry Illak. Rohkem tuleks noorte pillimeeste juures edendada just visuaal-

set külge, tuua orkestrite tegevusse sisse show elemente, rohkem lustakust ja elurõõmu. 1992. a. tahetakse Kosel teha esimesed sammud orkestrite liikumapanekuks nn. „marsi ja mängu orkestriks“ (Kose Põllumajanduskoolis oleks kõik võimalused suvevaheajal 200–300 noort pillimeest ära majutada). Vaagiti repertuaari, mida mängida, mida juurde tellida. Kahjuks on puhkpillimuusikat kirjutatavaid heliloojaid väga vähe, praktiliselt polegi. Kiideti heaks mõte, et järgmisest koolinoorte laulu-

tuttavate juurde on pagened, et juubelisaginat vältida? „Muusikaleht“ kuulutab välja küsitluse, kus õigesti vastanute vahel loositakse välja järgmine heliplaat — G. Gershwin „Porgy ja Bess“ (Esit. C. Lindsey, B. Matthews ja Slovaki Filharmoonikud dirig. E. Saita juh.).

Postitamise viimane tähtsime tähtaeg on 18. juuni!
Õiged vastused võib olla mitu!

Eelistatud on kommentaaridega vastused!

MENUHIN — humanist ja pommivalmistaja

Ühena esimestest olete Te ulatanud meie käe mitte vaid oma muusikaga, aga ka oma humaansusega, mis on vajutanud pitseri kogu Teie kunstile ja millega Te üldse olete suuresti rahuürituse teenistuses.

Richard von Weizäcker, Saksamaa president

Muusika kui inimkonna ja inimsuse keel: vaid vähesed suudavad seda nii usutavalt meie edastada kui Teie. Sügav humaansus kroonib Teie kõrget, virtuoosset kunsti ja Teie loendamatu uuendusi-avastusi.

Helmuth Kohl, Saksamaa liidukantsler

Resümee

Selline moodus kunstitegelastele tasumiseks on poliitikutega seas üsna levinud, tasub vaid meenutada ka meie oma näiteid. Sest see on lihtne, tähelepanu äratav ja... väga odav.

● Vähesed teavad maailmakuulsat viiulikunstinikku Yehudi Menuhinit kirgliku leidurina. Kõikvõimalike ideede realiseerimise kallal nokitsemine veetles teda peaaegu niisama palju kui muusika. Ta püüdis oma vaimuvälgatusi ka patenteerida. Nii pakkus Menuhin 1940. aastal Ameerika Sõja-Õhujõududele... originaalse konstruktsiooniga pommi kirjeldust. Paraku sai ootusärevuses vaevelnud maestro varsti Pentagonis äräülemiskirja, mis kõlanud järgmiselt: „Kahetsusega teatame, et peame Teie lahkest pakkumisest loobuma. Nimelt on täpisealt selline pomm juba leiutatud ja meie arsenalis olemas, kuid see on range sõjasaladus.“

Heino Pedusaar

peost võtaks osa väliskülalisi, teha see pidu Skandinaavia maa-de laulupeoks. Tehti ka ettepanek uue marsikogumiku koostamiseks, kerget ja nooruslikke marsse on hädasti vaja.

Tutvustati haridusministri vastust meie poolt saadetud märgukirjale, kus palusime tõsiselt tähelepanu pöörata orkestrijuhide töö tasustamisele, mis siiani on olnud tegelikult vaid sümboolne.

H. Kostabi Võrust rääkis vajadusest enam kaasa haarata meie lastemuusikakoolide puhkpilli-

õpilasi, teha neile orkestripraktika kas siis kohalikus noorte-orkestris või ka täiskasvanute kollektiivis lausa kohustuslikuks. Laulupeo üldjuhtideks plaanitakse 2–3 meest. Üks nendest võiks olla Ilmar Tõnisson, mees, kes on pikka aega oma õlgadel kandnud Noorte Puhkpilli-orkestri peadirigendi kohustusi. Jagati välja ka uut repertuaari ja tundus, et juhid, kes olid kohale tulnud, lahkusid kindlustundega südames.

H. Saade

Peatoimetaja: Mart Vainu

Muusikaleht

Tellimishind 9.80 (5.30 pooleks aastaks)

Tellimine aastaringelt.

Tellimine rahakaardiga toimetuse aadressil; Leht saadetakse postiga koju.

Tell. 1132 Trk. „Oktoober“ 1 trp.

Tir. 2500.

VÄLJAANDJAD:
KULTUURIFIRMA „FRATRES“
EESTI MUUSIKAUHING

Tallinn 34 (200034), pk. 996.

Teisipäeval ja neljapäeval

14.30—16.00

514-580

